

ÎN DUPĂ-AMIAZA DINAINTEA PLECĂRII MELE DE LA LONDRA LA New York — Rachel lucra deja de șase luni acolo — eram la birou, în spațiul meu modular, și-mi strângeam obiectele personale într-o cutie, când unul dintre vicepreședinții băncii, un englez în vârstă de cincizeci și ceva de ani, a venit să-mi ureze succes. Am fost surprins. El lucra într-o altă aripă a clădirii, la un alt departament, și nu ne cunoșteam decât din vedere. Cu toate acestea, m-a întrebat în detaliu unde aveam intenția să locuiesc („Pe Watts? În ce bloc de pe Watts?”) și, timp de câteva minute, s-a lăsat dus de valul amintirilor legate de mansarda pe care o avusese pe strada Wooster și de vizitele pe care le făcea la magazinul Dean & DeLuca — la „cel original”. Nu făcea nici cel mai mic efort să-și ascundă invidia.

— Noi nu vom sta prea mult timp acolo, am zis eu, încercând să minimalizez norocul pe care-l aveam.

De fapt, chiar acesta și era planul, conceput de soția mea: să stăm o scurtă perioadă la New York — un an, doi, trei —, după care să ne întoarcem.

— Spuneți asta acum, a zis el. Dar New Yorkul este un loc pe care greu îl mai părăsești. Și, de îndată ce ai plecat...

a continuat vicepreședintele, zâmbind. Mie încă-mi este dor de el. Și am plecat de-acolo de doisprezece ani.

Am zâmbit la rândul meu, într-o oarecare măsură stânjenit de franchețea tipic americană cu care-mi vorbise.

— Ei bine, vom vedea, i-am spus.

— Da, mi-a răspuns el. Veți vedea.

Convingerea lui m-a enervat, deși, mai degrabă, ar fi trebuit să-mi fie milă de el, ca de unul dintre acei locuitori ai Sankt-Petersburgului de altădată, pe care îndatoririle îl purtaseră de cealaltă parte a Uralilor.

Dar s-a dovedit că, într-un fel, a avut dreptate. Acum, când și eu am părăsit acel oraș, mi se pare greu să mă eliberez de sentimentul că viața pare marcată de urmele ră-mase după un dezastru care a ras totul până la pământ. Această expresie, „a rade totul până la pământ”, după cum mi-a spus cineva odată, pornește de la situația în care tunzi iarba pentru a doua oară în același anotimp. Cine e genul înclinat către observații generale ar putea spune că New Yorkul te îndeamnă să renunți periodic la propriile tale amintiri, iar acest act seamănă mai degrabă cu o stare intenționată de *post-mortem*, care — după cum se spune, iar oamenii speră din toată inima să fie așa — are efectul acțiunii de a reduce un trecut bogat la dimensiuni care pot fi ținute sub control, la fel ca atunci când tunzi iarba crescută prea mult. Pentru ca, desigur, apoi să crească la loc. Nimic din toate acestea nu înseamnă că mi-aș dori să mă duc înapoi acolo; și, firește, mi-ar plăcea să cred că privirea mea retrospectivă este, într-un fel, mai plină de semnificații decât cea a mai-bătrânului vicepreședinte. Căci mărturisirea lui, în clipa în care mi-a fost făcută, mi-a lăsat impresia

că nu însemna mai mult decât o dezamăgire ieftină. Dar, în prezent, sunt tentat să conchid că nu există dezamăgiri ieftine, nici măcar când te smiorcăi pentru că ți s-a rupt o unghie. Cine știe ce i se întâmplase tipului acolo? Cine știe ce se afla, de fapt, în spatele poveștii despre cum își cum-păra el oțet balsamic? Făcuse ca totul să sune precum un elixir, bietul amărât.

În orice caz, în primii vreo doi ani de la întoarcerea mea în Anglia, am făcut tot ce-am putut ca să uit New Yorkul — unde, la urma urmei, fusesem nefericit pentru prima dată în viață. N-am mai pus piciorul acolo și nici nu m-am întrebat prea des ce se mai întâmplase cu un anume Chuck Ramkisson, care-mi fusese prieten în ultima vară petrecută pe Coasta de Est și care, dat fiind mersul lucrurilor, devenise o figură trecătoare.

Până anul acesta — respectiv 2006 —, când, într-o seară de primăvară, eu și Rachel ne aflam acasă, în Highbury. Ea era absorbită de o poveste din ziar. Eu o citisem deja. Se referea la descoperirea unui grup de triburi din pădurea amazoniană din Columbia. Potrivit informațiilor, acei oameni se săturaseră de viața grea din junglă deși, după cum se sublinia în articol, încă le mai plăcea la nebunie, mai mult decât orice altceva, carnea de maimuță — friptă și apoi fiartă. O fotografie tulburătoare, înfățișând un băiat care rodea un craniu mic și negricios, ilustra faptul menționat. Membrii acelor triburi nu aveau nici cea mai vagă idee că pe lume exista o țară numită Columbia și că ei trăiau în ea. După cum, lucru și mai grav, nu aveau nici cea mai vagă idee despre existența unor boli — precum gripa sau banala răceală —, împotriva cărora organismul lor nu avea capacitatea înăscută de a se apăra.

— Ia uite, a zis Rachel, a fost descoperit tribul din care faci parte.

În aceeași clipă, a sunat telefonul. Încă mai zâmbeam când am răspuns. Un reporter de la *New York Times* a întrebat de domnul Van den Broek.

— În legătură cu Kham... ăăă... Khamraj Ramkissoo, mi-a explicat el.

— Chuck, am rectificat eu, așezându-mă la masa din bucătărie. Chuck Ramkissoo îl cheamă.

Reporterul, de fapt o femeie, mi-a spus că fuseseră descoperite „rămășițele” lui Chuck în canalul Gowanus. Avea cătușe la mâini — era limpede că fusese victima unei crime.

Am tăcut. Mi se părea evident că femeia aceea îmi turna o minciună și, dacă mă mai gândeam un pic, aș fi fost în stare să ripostez.

— Îl cunoșteai bine? — am auzit din nou vocea ei. Văzând că nu răspundeam, a continuat: Am citit pe undeva că erați parteneri de afaceri.

— Nu-i chiar așa, i-am spus eu.

— Totuși, făceați afaceri împreună, nu? Așa mi-am notat eu aici.

— Nu, i-am răspuns. Ați fost informată greșit. Eram prieteni și-atât.

— Aha! OK, a zis ea, în timp ce se auzea cum bătea cu degetele pe tastatură, după care a urmat o pauză. Ați putea să-mi spuneți ceva despre mediul în care se învârtea?

— Mediul în care se învârtea? am repetat eu, surprins de vocea ei gravă.

— Știți dumneavoastră... cu cine ieșea, în ce necazuri s-ar fi putut vâri, dacă existau personaje dubioase în

anturajul său... E destul de neobișnuit ce i s-a întâmplat..., a mai zis, râzând ușor.

Mi-am dat seama că eram iritat, chiar furios.

— Da, i-am confirmat într-un târziu. Ați pus mâna pe o poveste senzațională.

A doua zi, la rubrica de știri metropolitane, a apărut o notă. Se stabilise că trupul lui Chuck Ramkissoo stătuse mai bine de doi ani în apa din apropierea magazinului de obiecte casnice Home Depot, printre crabi, pneuri de mașini și cărucioare de cumpărături, până când un așa-numit scufundător urban făcuse o „descoperire macabră”, în timp ce filma un banc de lavraci vărğați¹. Toată săptămâna care a urmat, au apărut un șir de articole privind evoluția poveștii, dar nici unul dintre ele nu mai aducea informații noi. Totuși, după toate probabilitățile, era foarte interesant pentru cititori și liniștitor pentru anumiți tradiționaliști să se știe despre canalul Gowanus că încă mai putea da în vileag un criminal. „Bătrâna domnișoară mai este încă plină de... moarte”² — după cum s-a exprimat ironic un comentator.

În seara în care am primit vestea, Rachel, aflată lângă mine în pat, m-a întrebat:

— Așadar, cine era bărbatul ăsta?

Văzând că nu-i răspundeam, a lăsat cartea din mână.

— A, sunt sigur că ți-am mai povestit despre el, i-am spus eu. Era un tip pe care-l cunoșteam foarte bine de la crichet. Un tip din Brooklyn. Chuck Ramkissoo.

¹ Pește marin răpitor (*Morone saxatilis*).

² Aluzie la un cântec celebru al anilor 1920, al compozitorului și cântărețului englez Noël Coward. Titlul melodiei este *There's Life in the Old Girl Yet* (Bătrâna domnișoară mai este încă plină de viață).

Rachel a repetat după mine:

— Chuck Ramkisson?

În vocea ei, am distins o nuanță de detașare care nu mi-a plăcut. M-am întors cu spatele și am închis ochii:

— Da, i-am spus. Chuck Ramkisson.

L-AM ÎNTÂLNIT PENTRU PRIMA OARĂ PE CHUCK RAMKISSOON ÎN august 2002. Jucam crichet în parcul Randolph Walker, în Staten Island, iar el era unul dintre cei doi arbitri independenți, care-și oferiseră serviciile în schimbul unui onorariu de cincizeci de dolari. Era o zi apăsătoare, cu aer fierbinte și stătut, fără nici o adiere de vânt, nici măcar o briză venită dinspre Kill of Kull¹, care se găsește la mai puțin de două sute de metri de parcul Walker și separă Staten Island de New Jersey. De undeva din depărtare, dinspre sud, se auzeau înfundat bubuituri de tunet. Era genul de după-amiază tipic americană, nesuferit de cenușie, care mă făcea să-mi fie dor de verile din nordul Europei, când norii care acopereau cerul se risipeau în grabă, sau chiar să tânjesc după acele zile reci în care jucai crichet îmbrăcat cu două pulovere unul peste altul, sub un cer presărat cu destul de multe pete de albastru-senin, încât să speri că „dintr-o floare avea să se facă primăvară”, după cum spunea mama.

Față de standardele cu care eram eu obișnuit, parcul Walker nu era un loc potrivit pentru crichet. Suprafața de joc avea — sunt sigur că și acum este la fel — doar jumătate din dimensiunile unui teren de crichet regulamentar. Zona

¹ Denumirea oficială este Kill *van* Kull și se referă la un canal cu flux și reflux, lung de circa 5 kilometri și lat de trei sute de metri. Cuvântul *kille* din olandeza veche înseamnă „albie de râu” sau „canal navigabil”.

exterioară era denivelată și cu iarba mereu prea mare, chiar și atunci când era proaspăt tunsă (odată, urmărind o minge, aproape că m-am împiedicat de-o rață pe care n-am văzut-o, apariție ce constituie un semn rău pentru jucătorii de crichet); și, în timp ce crichetul propriu-zis — cum îl numesc unii —, se joacă în mod normal pe un teren acoperit cu iarbă, acolo, în parcul Walker, terenul e de argilă, nu de gazon, și de aceea trebuie acoperit cu un strat de fibră de nucă-de-cocos. Mai mult decât atât, argila de acolo este gălbuie și palidă, ca la baseball, în loc să fie roșiatică, așa cum trebuie să fie la crichet, astfel încât aruncările nu pot fi evaluate la adevărata lor lungime; și, în măsura în care aruncarea e, totuși, reușită, oricum îi lipsesc varietatea și complexitatea. (Când terenul este unul de pământ acoperit cu iarbă, posibilitățile sunt extraordinare: nu doar că reprezintă o adevărată provocare și o răsplată pentru întregul repertoriu de tehnici de servire a mingii¹, dar constituie și un adevărat test pentru repertoriul de apărări și de lovituri de atac, ca să nu mai vorbim despre puterea mentală pe care i-o insuflă jucătorului.) Și mai este o problemă. Pe marginea terenului din parcul Walker sunt, din loc în loc, niște copaci înalți — stejari de mlaștină, stejari roșii, tei americani și alte specii. Orice parte componentă a lor, chiar și cea mai mică frunză care atârnă de-o creangă, trebuie luată în calcul ca făcând parte din delimitarea terenului, ceea ce iscă neclarități în timpul jocului. Deseori, când mingea nimerește printre copaci, iar jucătorul de câmp care aleargă după ea dispăre preț de-o clipă, reapărând

¹ În original: *cutters*, *spinners*, *bouncers* și *seamers* — tehnici care diferă prin modul în care este ținută și aruncată mingea.

apoi cu mingea în mână, țâșnesc strigăte de protest, pentru că nu se poate ști ce s-a întâmplat exact.

Totuși, după standardele locale, parcul Walker este un loc de întâlnire atrăgător. În apropierea zonei destinate crichetului, sunt terenuri de tenis, despre care se spune c-ar fi cele mai vechi din Statele Unite, iar parcul este înconjurat de case în stil victorian, cu grădini amenajate complicat. Dintotdeauna, localnicii au fost toleranți în situațiile în care o minge de crichet se întâmpla să aterizeze, precum un meteorit de forma unei boabe de merișor gigantice, în mijlocul tufișurilor în floare din grădinile lor. Clubul de crichet din Staten Island a fost înființat în 1872, iar echipele sale și-au ținut meciurile acolo, în această mică zonă de verdeață, în fiecare vară, timp de mai bine de o sută de ani. Clubul a deținut parcul Walker până în anii 1920. În prezent, terenul și sediul clubului — o clădire de cărămidă, în stil neo-Tudor, datând din anii 1930, construită în locul uneia care a fost distrusă într-un incendiu — sunt proprietatea Administrației Parcurilor și a Mijloacelor de Acordare a municipalității newyorkeze. În perioada în care m-am aflat eu acolo, se presupunea că la mansardă locuia un angajat al administrației parcurilor, un tip fantomatic, pe care nu-l văzuse nimeni niciodată. Încăperea principală era închiriată unei creșe de copii și doar subsolul și vestiarul, aflate într-o stare proastă, erau de obicei folosite de jucătorii de crichet. Cu toate acestea, nici un alt club de crichet din New York nu se bucură de atâta confort, și nici de o istorie atât de glorioasă: Donald Bradman și Garry Sobers, cei mai mari jucători de crichet din toate timpurile, au jucat în parcul Walker. De asemenea, terenul acela atât

de vechi are avantajul că se află într-o zonă liniștită. Alte terenuri de crichet, precum cel din parcul Idlewild, cel din parcul Marinei și terenul de joc Monroe Cohen, se află în imediata apropiere a pistelor aeroportului JFK. Iar în alte părți, ca de exemplu în parcul Seaview (care, bineînțeles, nu are vedere la mare) din zona rezidențială Canarsie din Brooklyn, liniștea nu e tulburată doar de huruitul avioanelor, ci și de neconținutul vacarm al traficului de pe Șoseaua de Centură, panglica șerpuită de asfalt, care desparte cea mai mare parte din sudul Brooklyn-ului de apa sărată a oceanului.

Ce au, însă, în comun toate aceste locuri de recreere este un câmp de joc ce compromite grav arta de a servi mingea, care cuprinde o varietate de lovituri elegante¹, pe care un jucător bun le stăpânește doar după ani întregi de antrenament, și toate celelalte variațiuni ale tehnicilor, care fac mingea să se învârtască, să se tot învârtască, de parcă ar fi mânată cu bagheta magică, și să ajungă departe, până la celălalt capăt al terenului de joc. Dacă folosești la New York toate aceste lovituri prevăzute de regulament, mai mult ca sigur mingea se va opri în iarba încălțită și buruienioasă care acoperă terenul: după câte am înțeles, iarba, o plantă înmiresmată, potrivită extraordinar de bine cu practicarea atletismului, crește foarte greu; iar când ceva verde și care seamănă cu iarba crește cu adevărat, nu se taie niciodată, așa cum ar trebui să se întâmple pe un teren de crichet. În

¹ În original: *glance, hook, cut, sweep, cover drive* și *pull*, tehnici de respingere a mingii cu bâta, folosite de jucătorul la bătaie, astfel încât mingea servită de adversar să nu lovească poarta (ceea ce ar însemna înscrierea unui punct de către echipa aflată la servire).

consecință, încălcând prima regulă a aruncării, jucătorul este obligat să izbească mingea și s-o trimită în aer („lovitură înaltă”, după cum spunem noi, împrumutând expresia din baseball), astfel încât servirea devine o chestiune care ține de noroc. Ca urmare, felul în care e condusă mingea pe teren este distorsionat la rândul său, întrucât jucătorii de câmp își părăsesc imediat pozițiile¹ de pe terenul interior și se mută în posturile aflate la distanță, la marginea terenului, unde stau și așteaptă dezamăgiți. Este ca și cum baseball-ul ar fi mai degrabă un joc al loviturilor de circuit, în care jucătorii sunt relocați pe poziții cât mai îndepărtate, pe terenul exterior, decât un joc al loviturilor pentru atingerea unei baze. Această versiune degenerată a sportului — crichetul de tufiș, cum i-a spus Chuck nu o dată, în derâdere — provoacă, pe lângă celelalte neajunsuri, și unul de ordin estetic: varianta americană adaptată este lipsită de frumusețea crichetului jucat pe un teren cu iarbă, de dimensiuni adecvate, în care jucătorii îmbrăcați în alb sunt așezați circular — siluete pline de prestață pe ovalul vast, îndreptându-se toate, iar și iar, la unison, către jucătorul care servește mingea sau împrăștiindu-se înapoi, la locurile lor, repetând aceste mișcări într-un ritm constant, precum cel al respirației pulmonare, astfel încât parcă întregul teren inspiră și expiră datorită jucătorilor săi.

Dar asta nu înseamnă că, la New York, crichetul este lipsit de șarm. Cu ani în urmă, într-o după-amiază de vară, eu și Rachel ne aflam într-un taxi în Bronx. Mergeam în vizită

¹ În original: *point, extra cover, midwicket*, poziții pe care jucătorii le ocupă pe terenul de crichet.

la niște prieteni din Riverdale și urcam pe Broadway, despre care nu știam că se întinde atât de mult spre nord.

— Ia uite, iubite! mi-a atras atenția soția mea, făcându-mi semn spre dreapta.

Pe un teren deschis, acoperit cu iarbă și copaci răzleți, roiau cohorte de jucători de crichet. Într-un spațiu, în care, în mod normal, nu s-ar fi putut juca mai mult de trei sau patru partide, se desfășurau în acel moment șapte sau chiar opt partide de crichet — și încă în echipe de câte unsprezece jucători; din acest motiv, terenurile de joc, delimitate cu tomberoane de gunoi, conuri roșii din material plastic, pahare de plastic — erau arhipline, dând impresia de haos. Jucătorii de câmp, îmbrăcați în alb, aparținând diverselor echipe, se amestecau între ei; o mulțime de alți jucători, aflați la serviciu, ridicau brațele în același timp, făcând acea mișcare de rotire specifică aruncării mingii, în timp ce alții își legăneau simultan bățele plate, din lemn de salcie; mingile de crichet aruncate de sprinteri zburau în toate direcțiile. De jur-împrejurul terenului se aflau spectatori. Unii stăteau sub copacii care delimitau parcul de restul Broadway-ului; alții se instalaseră mai departe, adunați la mese de picnic, acolo unde copacii erau foarte înalți și deși. Copiii colcăiau — cum se zice.

Din punctul înălțat în care ne aflam, scena — parcul Van Cortlandt într-o zi de duminică — se prezenta ca un furnicar vesel și, în timp ce mașina trecea prin dreptul ei pe șosea, Rachel a comentat:

— Parc-ar fi un tablou de Bruegel.

I-am zâmbit, pentru că avea perfectă dreptate. Și, din câte îmi aduc aminte, i-am pus mâna pe burtă. Se întâmpla